

експертизи. Сборник 8. Гос. изд. юрид. литер. М., 1961. С. 167–174.

4. Еджубов Л. Г. Определение стандарта дактилоскопической идентификации (§3). Статистическая дактилоскопия. Методологические проблемы. М. : Городец, 1999. С. 14–15.

5. Ковальов К. М., Кузнєцов В. А., Щавелев А. В. Визначення граничної кількості окремих ознак папілярного візерунку, придатних для ідентифікації особи, за їх якісно-кількісною сукупністю : методичні рекомендації. К. : ДНДЕКЦ МВС України, 2011. 19 с.

6. Полтавський А. О. До питання вдосконалення функціонування дактилоскопічних обліків органів внутрішніх справ України. Криміналістичний вісник : Науково-практичний збірник : № 3. Київ : Держ. наук.-дослід. експертно-криміналістичний центр МВС України; Нац. акад. внутрішніх справ України. Київ, 2002. С. 71–75.

7. Полтавський А. О. Про деякі проблемні питання використання дактилоскопічної інформації на сучасному етапі. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ ім. Е.О. Дидоренко : Вип. 4. РВВ ЛДУВС України, 2008. С. 187–196.

8. Полтавський А. О. Експертне дослідження малоінформативних слідів при проведенні дактилоскопічних експертиз: камені спотикання. Сучасні тенденції розвитку криміналістики та кримінального процесу : тези доп. міжнар. наук.-практ. конф. до 100-річчя від дня народження проф. М. В. Салтевського (м. Харків, 8 листоп. 2017 р.). МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2017. С. 163–167.

Приловський Володимир Володимирович,
доцент кафедри криміналістики та
домедичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ВТЯГНЕННЯ НЕПОВНОЛІТНІХ У ПРОТИПРАВНУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Найбільш складною в розрізі організації і тактики проведення серед СРД виділяється слідчий експеримент. Адже кількість учасників, можливість задіяти додаткові пристрої (манекени, макети, автомобілі) є в загальному обсязі не в порівнянні з іншими процесуальними діями. Іноді з цим може посперечатися обшук та пред'явлення для впізнання поза візуальним спостереженням, але це будуть виключення з правила. Тобто слідчий експеримент потребує чіткої підготовки та планування кожного етапу свого проведення. Тому спробуємо визначити оптимальне

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛІСТИКИ ТА СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

криміналістичне забезпечення проведення слідчого експерименту під час розслідування втягнення неповнолітніх у протиправну діяльність.

Згідно ч. 1 ст. 240 КПК України з метою перевірки й уточнення відомостей, які мають значення для встановлення обставин кримінального правопорушення, слідчий, прокурор має право провести слідчий експеримент шляхом відтворення дій, обстановки, обставин певної події, проведення необхідних дослідів чи випробувань [1].

На основі вищеперерахованих думок науковців та аналіз опитування респондентів нами визначено перелік організаційно-підготовчих заходів до слідчого експерименту при розслідуванні досліджуваної категорії кримінальних правопорушень:

- вивчення матеріалів кримінального провадження (28 %);
- визначення мети слідчого експерименту та фактів, що підлягають з'ясуванню (59 %)
- повторний або додатковий допит особи, показання якої перевірятимуться (89 %);
- визначення місця та часу проведення слідчого експерименту (61 %);
- визначення учасників СРД (74 %);
- підготовка допоміжних засобів та транспортних засобів (18 %);
- підготовка засобів фіксації (48 %).

Стосовно місця його проведення, то нами на основі судово-слідчої практики нами з'ясовано, що слідчий експеримент при розслідуванні втягнення неповнолітніх у протиправну діяльність здебільшого (95 %) проводився за місцем здійснення протиправних дій за участю неповнолітнього. Зокрема, при вчиненні крадіжок зі способом проникнення через вікна неповнолітніх, з огляду на їх антропометрію, використовують саме для цього.

Так, 17 березня 2018 року приблизно о 02:00 годині гр. Д., гр. О., гр. З. вступили між собою у злочинну змову з метою вчинення крадіжки кабелю ПАТ «Укртелеком» по вул. Одеській в смт. Веселинове, яку домовилися вчинити відразу в темну пору доби, щоб не бути поміченими сторонніми особами. Реалізуючи задумане, діючи умисно, із корисливих спонукань та переслідуючи ціль незаконного збагачення, з метою таємного викрадення чужого майна прийшли до визначеного телефонного колодязя. Вказані злочинці таємно викрали 70 метрів кабелю марки ТПП 100x2x0,4 вартістю 10733 грн. 80 коп. та 35 метрів кабелю марки ТПП 200x2x0,4 вартістю 10759 грн. 35 коп. загальною вартістю 21493 грн. 15 коп., який винесли за межі телефонного колодязя та в подальшому розпорядилися викраденим майном на власний розсуд, спричинивши матеріальні збитки потерпілому ПАТ «Укртелеком» на загальну суму 21493 грн. 15 коп. Відповідно до протоколу проведення слідчого експерименту за участю підозрюваного гр. Д. провів слідчий експеримент, яким встановив: місцем

слідчого експерименту є смт. Веселинове, вул. Одеська. Підозрюваний гр. О. пояснив, що він разом з гр. Д. та гр. З. пішли по дорозі в напрямку залізничного мосту до телефонного колодязя. Даний колодязь знаходився поряд з лікарнею та лісосмугою. гр. Д. подав йому кабель з колодязя. Поряд з ним стояв гр. З. Потім підозрюваний пішов до іншого колодязя і показав, як саме вони витягували кабелі з колодязя. Потім гр. О. пішов до лісосмуги і показав, де вони лишили кабель [3].

На основі дослідження кримінальних проваджень нами було виявлено чинники, що ускладнюють проведення слідчого експерименту, зокрема: тривалість процесуальної дії – 62 %, залучення до експериментальних дій значної кількості осіб – 48 %, підбір і застосування відповідних знарядь й засобів для багатократного проведення випробувань у різних умовах – 51 %.

Для подолання протидії з боку підозрюваних під час проведення слідчого експерименту на основі опитування респондентів ми пропонуємо використовувати такі тактичні прийоми:

– цілеспрямоване спостереження за поведінкою особи, чий показання перевіряються (неповнолітнього, підозрюваного) – 72 %;

– підтримання постійного психологічного контакту з усіма учасниками слідчого експерименту – 81 %;

– проведення експериментальних дій з кожним учасником (неповнолітнім, підозрюваним) окремо – 92 %.

З приводу фіксації ходу і результатів слідчого експерименту вкажемо наступне. Так, це процес трудомісткий, навіть у порівнянні з іншими СРД. Окремі автори наголошують на тому, що це викликано тим, що потрібно точно відобразити хід СРД, а саме розповідь і демонстрацію дій. Один із прийомів, що дозволяють досягти цієї мети, полягає в тому, що пояснення особи, чий показання перевіряються, записуються від першої особи, а її дії – від третьої, що сприяє їх чіткому розмежуванню [2, с. 32]. Ми поділяємо зазначену позицію і вважаємо за необхідне під час проведення слідчого експерименту використовувати відеозапис.

Підсумовуючи, зазначимо, що слідчий експеримент є дуже складною в розрізі організації її проведення СРД. Тому для її ефективного проведення необхідно ретельно здійснювати організаційно-підготовчі заходи, а потім застосовувати відповідні тактичні прийоми.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України. – К.: Центр навч. л-ри, 2012. – 292 с. Новий Тлумачний словник української мови. У 3-х томах (200 000 слів). – К.: Вид-во “АКОНІТ”, 2008. – Т. 1. – 928 с.

2. Следственная тактика : учеб. пособие по курсу «Основы криминалистики» / Отв. ред. И. Ф. Пантелеев. М., 1982. 78 с.

3. Справа № 472/453/18. Архів Веселинівського районного суду Миколаївської обл., 2019 р.